

0

## Regelverksgruppene i 0-24 samarbeidet

– Gjort, lært og lurt å gjøre

*Samling Nettverk virksomhetsstyring, 16. mai 2019*

*Susanne Olsen, Helsedirektoratet*

*Charlotte Stokstad, Barne-, ungdoms og familiedirektoratet*



## Oppstart

## Gjennomføring

## Avslutning og leveranse

## Oppfølging av leveransene

- Sammensetning av arbeidsgruppe
- Sektorbegreper
- Forståelse av mandatet innad i gruppa
- Forankring av mandatforståelsen

«Arbeidsgruppen skal kartlegge hvordan gjeldende regelverk for roller, ansvar og samarbeid forstås og etterleves, herunder hva som oppfattes som gråsoner og samarbeidsområder for sektorene.

Arbeidsgruppen kan foreslå endringer i regelverket eller andre tiltak på bakgrunn av kartleggingen.»



Visjonen for 0-24 samarbeidet er at alle barn og unge skal få den støtten og hjelpen de har behov for slik at de kan mestre eget liv.

Formålet med 0-24 samarbeidet er bedre samordnede tjenester og mer helhetlig innsats for utsatte barn og unge under 24 år og deres familier.

# Forståelse av mandatet og klargjøring av begreper

- ✓ Samarbeid er også å fange opp hjelpebehov hos barn og unge og veilede barnet/ungdommen til rett sektor ved behov, slik at rett hjelp til rett tid kan gis.
- ✓ Samarbeid må skje innenfor rammen av reglene om taushetsplikt, opplysningsrett og opplysningsplikt, herunder opplysningsplikten (meldeplikten) til barnevernet.
- ✓ Samarbeid på tvers av sektorer, ikke innad i sektor.
- ✓ Samarbeid på individnivå og systemnivå.
- ✓ Samarbeid på tvers av nivåer.
- ✓ Avgrenser mot faglig forsvarlighet og tjenestespesifikk kvalitet innad i den enkelte sektor.

# Arbeidsgruppens oppgave

- Kartlegge hvordan gjeldende regelverk for roller, ansvar og **samarbeid** forstås og etterleves. (Hva gjøres/gjøres ikke, og hva er konsekvensene?) Grunnlag for kartleggingen; et **tilpasset kunnskapsgrunnlag**.
- Redegjøre for gjeldende rett om roller, ansvar og samarbeid, med **hovedvekt på redegjørelse for gjeldende rett om samarbeid** i regelverket som gjelder sektorene som faller inn under 0-24 samarbeidet.
- Vurdere gjeldende rett.
- På bakgrunn av gjennomgangen av gjeldende rett og kartleggingen av hvordan gjeldende regelverk forstås og etterleves, vurdere behov for rettslige virkemidler for å nå målet med 0-24 samarbeidet.
- Foreslå rettslige virkemidler.

*«Vurdere om forskjeller i aldersgrenser for barn og unges selv- og medbestemmelse i reglene i de ulike sektorene skaper utilsiktede problemer, og foreslå/gjennomføre felles tiltak».*



# Fokusområder

- Ulikheter i aldersgrenser
- Ulikheter i utforming av bestemmelser om medbestemmelse og selvbestemmelse i lovene som de ulike direktoratene forvalter (særlovene)
- Ulikheter mellom særlovene og bestemmelser om medbestemmelse i Grunnloven § 104 og FNs barnekonvensjon art 12
- Utilsiktede virkninger ved ulike bestemmelser om medbestemmelse og selvbestemmelse i de ulike særlovene.



# Begrepsforståelse

- Med **medbestemmelse** menes deltakelse i avgjørelser som angår ens egen situasjon. For barn og unge innebærer en rett til medbestemmelse at man deltar i en dialog som en meningsberettiget og likeverdig part. Det innebærer sjelden at barnet har selvstendig beslutningsmyndighet, slik som ved rett til selvbestemmelse.
- Med **selvbestemmelse** menes muligheten til å bestemme selv, ved å ha kontroll over valg og beslutninger som har betydning for en selv og ens eget liv.

Oppstart

**Gjennomføring**

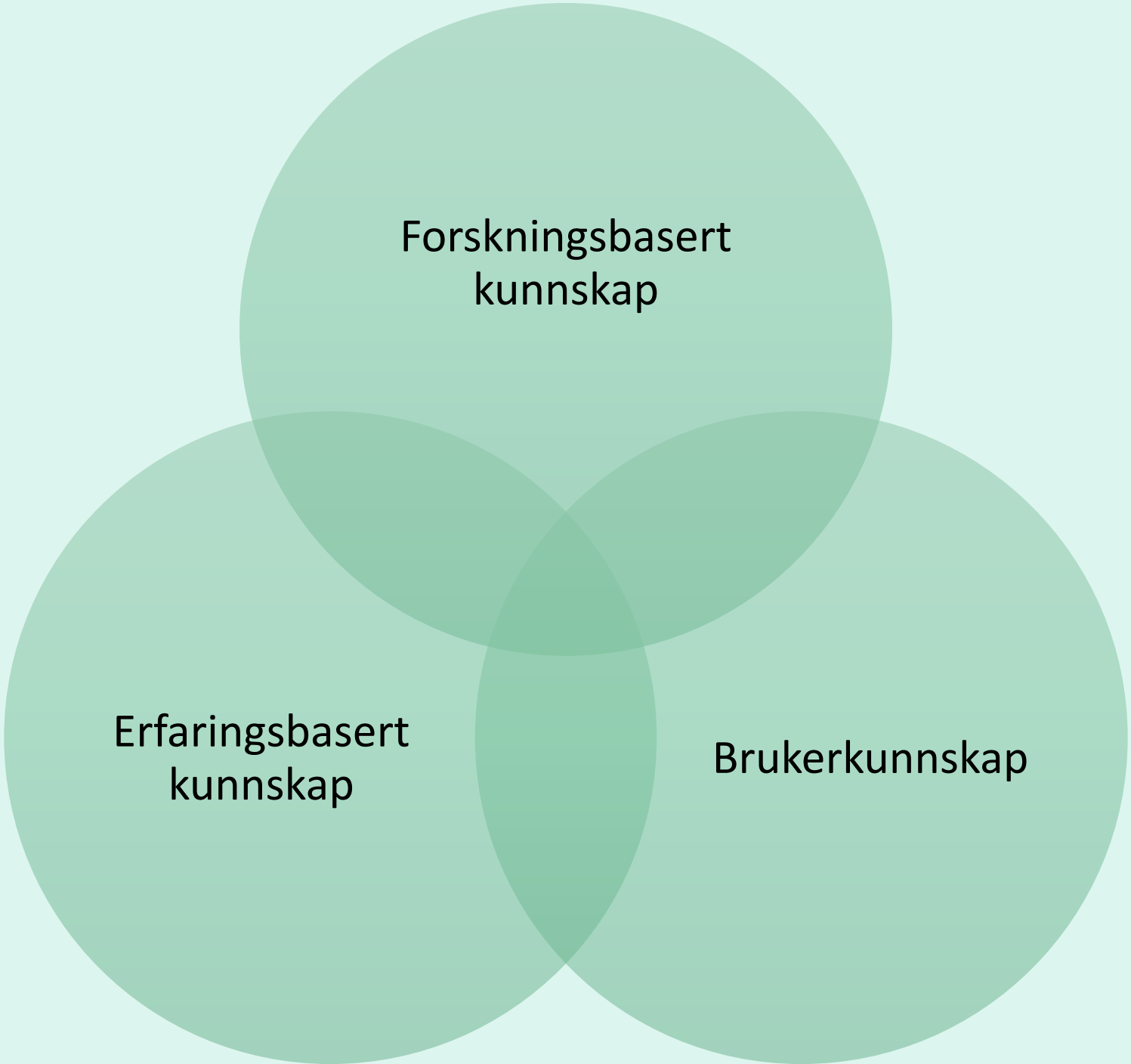
Avslutning og leveranse

Oppfølging av  
leveransene

- Kunnskapsinnhenting
- Vurdering
- Resultat

# Gjennomføring, samarbeidsgruppa

- Kunnskapsgrunnlag, innhenting
- Bruk av kunnskapsgrunnlaget for å gjøre kartleggingen
- Gjennomgang og vurdering av gjeldende rett
- På bakgrunn av gjennomgangen av gjeldende rett, og kartleggingen av hvordan gjeldende regelverk forstås og etterleves, vurdere behov for rettslige virkemidler for å nå målet med 0-24 samarbeidet.
- Forslag til rettslige virkemidler

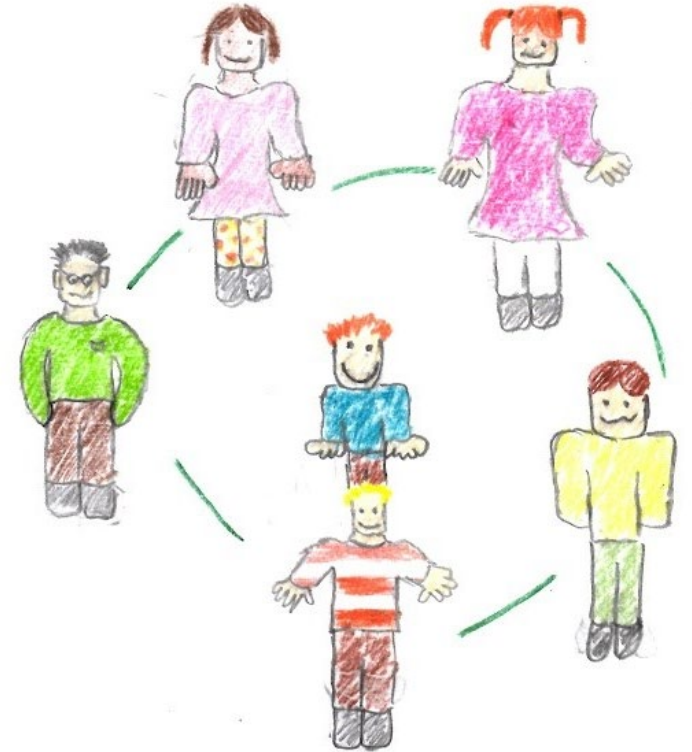


Forskningsbasert  
kunnskap

Erfaringsbasert  
kunnskap

Brukerkunnskap

- *Kunnskapssammenstilling om faktorer som påvirker samhandling mellom velferdssektorene om utsatte barn og unge. Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, Nord (RKBU Nord), Universitetet i Tromsø (2017).*
- *Hva må til for at barn og unge gjennomfører sin opplæring. Erfaringer og innspill fra brukerorganisasjoner. Proba samfunnsanalyse (2017).*
- *Kartlegging av samhandling om utsatte barn og unge. Ipsos (2018).*



# Bruk av kunnskapsgrunnlaget for å gjøre kartleggingen – prosess og resultat

- ✓ Krevende prosess
- ✓ Resultat:
  - ✓ Ikke alle barn og unge får rett hjelp i rett tid, og at ikke alle barn og unge får et helhetlig og koordinert tilbud ved behov.
  - ✓ En viktig årsak til dette er manglende samarbeid mellom velferdssektorene.
  - ✓ Det samarbeides imidlertid noe på tvers av sektorer, både på individ- og systemnivå, men ikke i tilstrekkelig grad og med tilstrekkelig kvalitet.
  - ✓ Regelverket er en viktig faktor som påvirker samarbeid. (Både reglene om samarbeid og reglene som setter rammer/betingelser for samarbeid.)
  - ✓ Kartleggingen viser at klare rolle- og ansvarsforhold gir et godt grunnlag for tverrsektorielt samarbeid.
  - ✓ Godt samarbeid mellom sektorene kan bidra til å avklare roller og ansvar.

## Gjennomgang og vurdering av gjeldende rett:

- Systemnivå
- Individnivå
  - Fange opp behov
  - Veilede til rett sektor
  - Helhetlig og koordinert tilbud
  - Individuell plan

## Resultat av vurdering av gjeldende rett om samarbeid på systemnivå

- Plikt til samarbeid på systemnivå finnes ikke i alle sektorlovene
- Reglene om samarbeid på systemnivå er uklare og fragmenterte.
- Plikten til å samarbeide speiles ikke alltid i regelverket som gjelder for tjenester det er naturlig å samarbeide med i annen sektor.
- De fleste samarbeidspliktene på systemnivå retter seg mot samarbeid innad i kommunen.
- Det fremgår ikke i lov eller forskrift hvordan samarbeid på systemnivå skal gjennomføres. **Viktig!!**



## Resultat av vurdering av gjeldende rett om samarbeid på individnivå, eks. **individuell plan**

I helselovgivningen, barnevernlovgivningen og NAV-lovgivningen er det egne bestemmelser om individuell plan (IP) som gir rett til et helhetlig og koordinert tilbud på visse vilkår. Et «kritisk» vilkår er ....*behov for langvarig tiltak*....

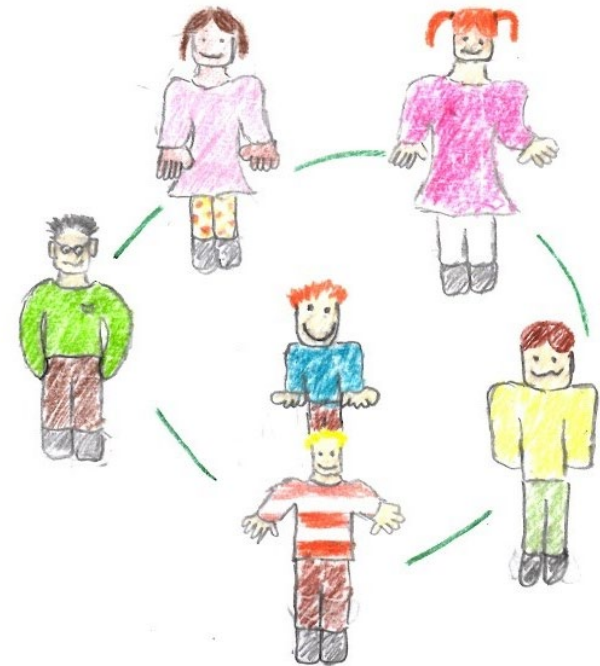
På de øvrige områdene hjemles ikke en rett til en IP, eller en plikt til å tilby IP.

**Resultat av kartleggingen og gjennomgang av gjeldende rett:**

**Regelverket påvirker samarbeid mellom sektorene, regelverket er et lappeteppe - et hullete lappeteppe som tilsier å ta i bruk rettslige virkemidler**

Alternativer:

- Bedre implementering av dagens regelverk
- Presisering av gjeldende regelverk
- Endringer i regelverket
  - Nye bestemmelser – forskrift eller lov?
  - Nye bestemmelser i sektorlovgivningen?
  - Ny felles lov eller forskrift?



# Kunnskapsgrunnlag - Aldersgrenser

- Samarbeid med samhandlingsgruppa
  - Deltakelse i litteratursøk
  - Dialogkafé med barn og unge
- Møte med andre aktører
- Omfattende gjennomgang av relevante bestemmelser i «våre» lover

# Funn i den juridiske gjennomgangen

- Enkelte lover manglet bestemmelser om barn og unges rett til selvbestemmelse og medbestemmelse
- Noen steder var det umulig å finne frem til hvorfor den gitte aldersgrensen var valgt
- Ulikheter i begrepsbruk, som medførte vanskeligheter med å finne hva man hadde rett til
- Mange ulike aldersgrenser!

Oppstart

Gjennomføring

**Avslutning og leveranse**

Oppfølging av  
leveransene

- Resultat
- Forankring i direktoratene

# Samarbeid til barn og unges beste

## - rapport fra arbeidsgruppe i 0-24 samarbeidet



Flikke og lappe eller «nytt teppe»/omfattende endringer?

**Barn og unges rettssikkerhet, og barn og unges beste, er svaret!**

Implementering ikke tilstrekkelig, men viktig i påvente av eventuelle presiseringer, tilføyelser og endringer i lov og forskrift.....

Skisse til nye bestemmelser....

Skisse til ny lov....

# Bestemmelser som gir barn og unge rettigheter

- Rett til veiledning til rett tjeneste, til rett tid
- Rett til et helhetlig og koordinert tjenestetilbud
- Rett til samarbeidstiltak, herunder samarbeidsplan og koordinator



# Forslag til pliktbestemmelser for tjenestene innen sektorene:

- Pålegge plikt til å være oppmerksom på barn og unges behov og veilede til rett instans.
  - Plikt til samarbeid på systemnivå.
  - Plikt til å samarbeid om det enkelte barn/ungdom.
  - Plikt til å iverksette og delta i arbeid med samarbeidstiltak.
- 
- Kommunalt ansvar for samarbeidsenhet, samarbeidsplan og koordinator, også for fylkeskommunalt og statlig nivå.

# Resultater fra aldersgrensegruppa

- Utvalg for å vurdere hensiktsmessigheten av ulike aldersgrenser
- Implementering av gjeldende rett
- Innføring av bestemmelser om barns rett til selvbestemmelse og medbestemmelse i de lovene der dette manglet

# **Erfaringer fra forankringsprosessen**

Oppstart

Gjennomføring

Avslutning og leveranse

**Oppfølging av  
leveransene**

- Styringsgruppen og departementenes videre håndtering av leveransene
- Lærdom og positive bieffekter utover leveransene

# Oppfølging av leveransene og veien videre...

- Departementenes oppfølging av arbeidsgruppenes tiltak
  - Leveranse til Styringsgruppa
  - Videresending til departementene
  - Tatt på alvor og vurdert nøye
- Aldersgrenser
- Samarbeid
- Lærdom og positive bieffekter utover leveransene
  - Nettverk, kompetanseheving
  - Helhetsforståelse

**Takk for oppmerksomheten!**